

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Kena celoletna po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 polletna " " " 20.— " " " 18.—
 četrtletna " " " 10.— " " " 9.—
 mesečna " " " 3.50. " " " 3.—
 Uredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

Inserati: Enostopna poltista (59 mm široka in 8 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dolga večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostopna poltista K 7.—, — izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne.

Meja na Štajerskem varna.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 6. februarja. Vse naše obmejne postojanke od štajersko-koroške do štajersko-ogrsko meje so trdno v naši oblasti. Vsi napadi nemško-mažarskih tolpe na Radgono so bili krvavo odbiti. Nemško-mažarske tolpe imajo velike izgube. Položaj na naši jezikovni meji je zelo ugoden.

Prvotno so nemško-mažarske tolpe vsled svoje premoči našo junaško posadko potisnile iz mesta Radgone. Naši so držali mostišče in Gor. Radgono. Nasa ojačenja so vrgla Nemce in Mažare iz mesta, ki je sedaj trdno v naših rokah. Tudi Čmurek je prekosel naš.

Dr. Korošec prevzel skrb za siročad.

Enotna jugoslovanska dobrodelna akcija.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 5. februarja. Ministerski svet je poveril podpredsedniku kabineta dr. Korošcu skrb za vdove in sirote na vsem ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dr. Korošec je večeraj dopoldne obiskal »Društvo za varstvo jugoslovans-

ke dece in je dalj časa konferiral s predsednikom društva dr. M. Popovićem. Podpredsednik ministerskega sveta bo kmalu sklical na razgovor predstavnike dobrodelnih združenj, da se izdela načrt za skupno organizirano akcijo.

Zveza balkanskih narodov.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Stanislavov, 6. februarja. Ukrajinska brzojavna agentura poroča: Angleška in Amerika sta se sporazumeli, da se imajo

vsi balkanski narodi strniti v zvezo. Čehoslovaki bodo napram Ukrajini v prijateljskih odnosih.

Dveurna stavka v Zagrebu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 6. febr. Danes ob 10. uri dopoldne je splošna delavska zveza vprizorila dvourno splošno stavko. Stavke se niso udeležili stavci, usnarji, trgovski nameštenci, zasebni uradniki in kajigovezi.

Danes ob 10. uri so železničarji priredili demonstracijo. Slišali so se klici proti dinastiji, kraljovini in proti Karagjorgjevičem.

Francoski učenjaki za jugoslovanski Trst.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Trst, 3. februarja. Znani laški publicist Rino Alessi toži v dolgi polemiki z dr. Korošcem glede Julijske Benetije v »Secolui«. V Franciji se še celo resni učenjaki

ne boje, s statistikami v rokah dokazovati, da spada Trst v državno zvezo Jugoslavije.

Zavedni Vipavci.

Znano je, da je poveljnik italijanskih čet v zasedenem slovenskem ozemlju prišel na novo misel, kako bi prebivalcem pokazal svojo moč in našim županstvom vlišan italijanski značaj. Ukazal je, da morajo občine odslej rabiti italijanske uradne pečate, da morajo nastaviti italijanske tajnike in uradovati italijanski.

Zadeva nikakor ni tako malenkostna, kakor bi se morda zdela. Z italijanskimi občinskimi pečati dobijo kraji italijanska imena, ki bi prešla na zemljevide in širila po svetu mnenja, da tu probiva laško plemo. Z italijanskim uradovanjem pride v ljudstvo počasi prepričanje — kakor se je to godilo v Avstriji — da je tuji jezik imanentnejši, da je to govorica naših gospodov. Začne se najprej uradne italijanske rešitve, potem vtege, nato preplede dvojezičnost v uradih in slednjem nasilno poturčevanje. Vse to smo že doživeli na Koroškem.

Tem bolj moramo biti hvaležni vipavski županski zvezi, ki je takoj odločno nastopila proti italijanski nakani. Vipavski župani so izročili tržaškemu gubernatorju spomenico, v kateri izjavljajo, da je italijanska zahteva neupravičena, ker na Vipavskem ni županov, ki bi bili zmožni italijansčine; ker bi ta ukrep povzročil občinam ogromne stroške, ker je ukaz v očitnem nasprotju z nekdanjimi slovesnimi obljubami italijanske vojaške oblasti, ki je zagotovila, da bo čuvala vse šege in navade kraja; ker bi ta odredba ljudstvo razburila. V svoji spomenici so župani gubernatorja pozvali, naj razveljavi omenjeni odlok krajevnega italijanskega komisarijata v Postojni. Gubernator je odposlanstvo županov, ki ga je vodil dr. Vitlan, prijazno sprejel; ali bo izražene želje tudi upošteval, bo pokazala skorajšnja bodočnost.

Naše ljudstvo nima nobene instance, na katero bi se moglo obrniti v slučaju krivice in nasilja. Brezpravno je. Prav je tedaj, da so se zavedni Vipavci obrnili naravnost na tistega, od kogar krivica izhaja. A če jim ta ustreže ali ne, moramo zahtevati nepristranskega razsodilca, katero se bodo naši ljudje v slučaju potrebe mogli obrniti.

Razdelitev spornih ozemelj.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 6. Na mirovnem posvetu se bo seševalo 22 teritorialnih vprašanj, in sicer na sledeči način: Država, ki zahteva kako ozemlje, mora staviti tozadevni predlog mirovnemu posvetu. Ta predlog se bo razpravljala v prvi instanci v komisiji, ki je sestavljena iz zastopnikov velevlasti. V slučaju, da ne pride do sporazuma, se

bo predlog predložil komisiji deveterice. Predlagatelj ima pravico, da za to komisijo imenuje strokovnjaka. Če tudi tu ne pride do sporazuma, se bo to vprašanje končno rešilo na velikem posvetu. Na ta način upajo hitro rešiti vprašanja glede ozemelj, da se druge važne zadeve ne zavlečejo.

Kaj bo z Albanijo?

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 5. feb. Iz Pariza poročajo, da je dospela tjakaj albanska misija pod vodstvom Hasat beja. Misija hoče pozvedeti,

kaj namerjajo odločilne velesile ukreniti glede Albanije.

Italijani na Dunaju.

Dunaj, 5. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslovski tiskovni urad poroča: 200 mož močan italijanski oddetek, ki je došel včeraj s strojnimi semkaj in pripeljal s seboj tudi 44 praznih tovornih vozov, bo zakladnice in knjige svoječasno iz Trsta na Du-

naj premeščenih bank z vojaškim spremstvom spravil zopet v Trst. Prepeljanih bo za več sto milijonov vrednostnih papirjev. Vest, da bodo Italijani odpeljali zahtevane umetnine z Dunaja v Italijo, se ne potrjuje.

Cesarski gradovi — zasebna stanovanja.

Dunaj, 5. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Kakor smo zvedeli, je državni svet oddal v najem za stanovanja razne dele schönbrunnškega in he-

tzendorfskega gradu. (Cesarski grad Hetzendorf leži v okraju Sechshaus na Nižjem Avstrijskem v vasi Hetzendorf; sezidali so ga leta 1880.)

Rešitev vladne krize v Nemčiji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Berlin, 6. V današnji seji narodne skupščine v Weimarju pričakujejo važnih dogodkov. Vlada bo pred narodno skupščino odstopila, enako bo odstopil tudi osrednji svet delavskih in vojaških svetov. Meščanske stranke so pripravljene,

da sestavijo s socialisti večino vladno večino pod pogojem, da se razpuste delavski in vojaški sveti. Ebert bo postal začasni predsednik republike; ni pa še gotovo, če bo poleg njega imenovan tudi ministrski predsednik.

Paševanje v Dalmaciji.

Split, 5. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Ko je došel parnik »Kelet«, na katerem so bili mazarški kapitani, bivši častniki avstro-ogrške mornarice, v Šibenik, so prišli na parnik štirje italijanski častniki in osem karabinerjev, da pregledajo potniške listine. Vsem potnikom, ki so imeli potne liste v hrvatskem jeziku, so zabranili nadaljne potovanje, jih odvedli v zapor z naročilom, da si morajo preskrbeti nove potne liste pri italijanski oblasti. Nekega profesorja, trgovca in nekega posestnika so pridržali na parniku zastražene celo popoldne, celo noč in drugo jutro, ne da bi jim dali hrane. Niti spati niso mogli, ker so jim tudi to zabranili.

Primošten, 5. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dop. urad poroča: V noči od 25. do 26. januarja je neki meščan izvesil na velikem drogu sredi mesta francosko zastavo. Italijanski vojaki so na povelje

svojih častnikov sneli zavezniško zastavo ter prijeli štiri ljudi, ki so bili v bližini, češ, da so oni izvesili zastavo. Kljub temu, da so dokazovali, kje so bili v tem času, jim to ni pomagalo. Italijani jih niso izpustili ter so zahtevali od njih, da morajo prej povedati krivca. Dovolili jim niti niso, da bi se preoblekli. Neki tenente je zaprte zmerjal, a obenem obetal onemu, ki bi ovadil krivca, 100 kg riža. Mestnemu glavarju je isti tenente naročil, da mora najti krivca. Ker se to ni zgodilo, ga je psoval in grozil. Popoldne so izvesili na istem drogu veliko italijansko zastavo.

Šibenik, 5. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dop. urad poroča: Italijani so koncem januarja brezplačno delili obleko in obutev otrokom. Pred gledališčem so postavili veliko desko z napisom »Charitas« z italijansko zastavo. Gubernier Millo sam je delil otrokom italijanske zastavice — igrčke ter take sam izvršil atentat na poštenje in značaj naroda, ki je bil od nekdanj suženj nasilnih tujcev. Na obleki,

ki so jo delili, so bili pripeti lističi z napisom: Italijanski narod bratom Dalmatincem! Tako so tudi to humanitarno akcijo izrabili za svoje politične namene.

Kotar, 5. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dop. urad poroča: Dne 2. t. m. je došla francoska torpedovka pred italijansko bojno ladjo »Dandolo«, usidrano v Boki, ter osvobodila pet oseb, ki so dne 22. decembra l. 1918. imeli odvesti italijanskega agitatorja Baldaccija do Ercegovega in od tam na italijansko mejo. Med njimi je bil neki policijski agent, aktivni orožnik z enim jugoslovanskim vojakom kot asistentom ter dva mornarja motornega čolna. Čoln so Italijani pridržali. To osvoboditev je smatrati kot posledico diplomatske akcije. Način, kako so postopali z aretiranci, je nov dokaz italijanske kulture. Ko je s strojnimi oboroženimi italijanskimi bojni čolni zajel naš čoln, v katerem je bil Baldacci s spremstvom, je Baldacci viknil: »Venite ou! Adesso andiamo noi dal commissario«. Nato so jih odvedli na ladjo »Nibijo«, potem na »Aquila«, rezidenco Baldaccijevo, s te na »Quarto« in potem na »Dandolo«. Dva dni in dve noči so jih imeli zaprte v nekem malem prostoru na »Aquila«, določen za rezervne stroje. Stene in tla so bile železne. Prostor je bil ledeno mrzel in tako ozek, da je od petih oseb samo ena mogla sedeti, a ostali so morali stati na nogah. Zaradi tega niso mogli ne sedeti, ne ležati, a razume se, da niso imeli odej niti pod seboj, niti nad seboj. Ponoči so trojico odvedli v prostor, kjer pa je bilo še slabše, ker so bila železna tla tako izbočena in šiljasta, da niso mogli ne ležati in ne sedeti. Italijanski general Carbone, ki je pred nekoliko dnevi odšel iz Boke, je smatral za potrebno, da je prišel na »Aquila« in rekel aretirancem: »Voi siete briganti. Voi verrete davanti il tribunale di guerra«. Kako se je godilo tem nesrečnejem, dokazuje tudi to, da so morali svoje telesne potrebe opravljati v mali zaprti sobici, ki je imela celo zaprto okno. Na »Quarto« so jim dovolili na dan eno uro sprehoda. Hrano so morali kuhati od mornarjev in karabinerjev. Značilno je tudi to, da so za časa njihovega zapore vsak čas prihajali na italijanske bojne ladje Črnogorci, med njimi tudi častniki, ki so se mudili na ladjah cele ure. Mnogi od njih so odpotovali z italijanskimi ladjami, kakor sodijo na Bar in Dulčin.

Neresnične vesti iz Jugoslavije.

Zagreb, 4. feb. (Lj. k. u.) Jugoslovanski dopisni urad poroča: Baie iz Rotterdama razširjene vesti o krvavih pouličnih bojih v Zagrebu so docela izmišljene. Prav tako je v »Daily Mailu« objavljeno poročilo o velikem republikanskem gibanju po vsem kraljestvu SHS proti dinastiji Karađorđevići izmišljeno od konca do kraja. Po ločitvi jugoslovanskega ozemlja od bivše Habsburške monarhije sploh ni bilo mirov, razen prevrata v drugi polovici oktobra v nekaterih okrajih Slavonije in pa oborožene demonstracije vinjenih vojskov v Zagrebu dne 5. decembra. Kar se tiče rotterdamske vesti o velikih republikan-

skih demonstracijah in pouličnih bojih v Zagrebu dne 3. februarja, je značilno, da je vest o krvavih nemirih že prej kakor v 24 urah po docela mirnem izprevodu kmetijske stranke, dospela preko Rotterdamu v Zagreb. Ta hitrost neresničnega poročanja je spričo sedanjih skrajno težavnih prometnih razmer jako značilna. Naposled bodi izrecno poudarjeno, da na ozemlju SHS, razen hrvatske kmetijske stranke, ki ima v hrvatskem saboru samo tri poslance, in razen načeloma republikansko mislečih socialnih demokratov, ni niti ene stranke ali skupine, ki bi bila zoper dinastijo Karagjorgjevičev.

Čehi in Nemci.

Haag, 5. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Posebni poročevalec amsterskega »Telegrafa« v Pragi je imel s predsednikom Masarykom razgovor, o čeških odnosih. Glede prispojitev Nemške Češke je dejal Masaryk, da ne gre za prisojitev tega ozemlja, ker so pokrajine, o katerih govorijo, da so nemške, tvorile že stoletja del Čehoslovaške države. Češka je imela že od sedmega stoletja naprej svoje meje tamkaj. Dokler je trajala vojska, so Nemci odrekli narodom pravico do samoodločbe in so ustvarili novo teorijo o enotni državi, ne da bi se zanimali za pravice nenemškega prebivalstva teh pokrajin. Mi pa smo priznavali Nemcem vedno neomejeno in popolno enakopravnost. Naša revolucija je bila nekrvava in ni zahtevala ne žrtev, ne maščevanja. Če bi bilo prišlo do izgrediv proti Nemcem, bi se bili Nemci, mogli pritoževati. Tako pa takih izgrediv ni bilo, dasiravno so Nemci tekem štirih vojnih let podpirali avstrijsko vladu. Čehi se nad njimi niso maščevali, pavzlic temu pa so nas Nemci razkričavali kot imperialiste. Izjeme tvore le praški Nemci, ki imajo zaupanje do nas. Sicer si pa tudi v drugih germaniziranih krajih prizadeva prebivalstvo, da doseže prisojitev k Čehoslovaški državi.

Razdelitev zemljišč na Ogrskem.

Budimpešta, 5. feb. (Lj. k. u.) Glasom Dun. kor. urada doznava »Az Est«: Predsednik Karolyi, ki je prisostvoval večerajšnjemu ministrskemu svetu, je izrazil odločno željo, naj se začne razdelitev zemljišč kar najhitreje, in sicer takoj po objavi reforme zemljiško posestnega zakona. Zahteval je, naj se prične razdelitev na njegovih zemljiščih. Kakor doznava »Az Est«, se bo začela razdelitev zemljišč že prihodnji teden, in sicer na zemljiščih predsednika Karolyija.

Vprašanje sladkorja.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 6. februarja. Minister za trgovino dr. Ribarac je za 15. t. m. sklical veliko konferenco radi vprašanja sladkorja. Na konferenci bodo določili cene sladkorne repe in cene surovega in rafiniranega sladkorja.

Zveza narodov.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Pariz, 6. februarja. Čuje se, da ameriški načrt za zvezo narodov predlaga, naj si vsi narodi izvolijo predsednika za zvezo narodov, ki bi imel neomejeno oblast in bi se opiral na vojsko zveze narodov.

Iz Ukrajine.

Stanislanav, 5. februarja. (Lj. k. u.) Ukrajinski dop. urad poroča iz Kijeva: Kongres delavskih slojev se je proglasil za predparlament in je sklenil nastopno objavo. Direktoriju se izreka popolno zaupanje in zahvala za veliko delo pri osvobojenju ukrajinskega naroda od hetmanske vlade. Z ozirom na ogrožen notranji in zunanji položaj republike, se seje predparlamenta odgode, kakor hitro bodo izvoljeni potrebni odseki, ki majo nalogo, da pripravijo zakonodajne predloge. Z ozirom na nevarni vojaški položaj je predparlament sklenil, da poveri vodstvo vojaških operacij direktoriju, katerega bo izpopolnil en Ukrajinec iz Galicije. Ukrajinski predparlament odklanja diktaturo proletarijata in se izjavlja za demokratiški red. Z ozirom na nasilno zasedbo ukrajinskega ozemlja po četah moskovske sovjetske vlade, po Poljaki, po ruski prostovoljski armadi, Rumunih in po ententnih četah protestira predparlament odločno proti tem napadom na nedotakljivost in na neodvisnost ukrajinske narodne republike. — Ta manifest so sporočili ukrajinskemu narodu in ga odposlali narodom vsega sveta. Podpisan: Predsednik Semen Wityk.

Krivci vojske.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Curib, 6. februarja. Predsednik komisije, ki naj dožene krivce vojske, Lansing, je izjavil, da bo morala komisija več mesecev proučevati to vprašanje.

Delavsko gibanje na Angleškem.

Curib, 5. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad javlja: Kakor poroča »Neue Züricher Zeitung« iz Londona, je razširjenje stavkarskega gibanja povzročilo na Angleškem nenormalen položaj. Dokazano je, da vlada med raznimi stavkarskimi središči sporazum, ki naj povzroči izbruh splošne stavke. Vodstvo »Trade Unions« je izgubilo ves vpliv na delavstvo. Resnost položaja označuje dejstvo, da je ves promet na londonski podzemeljski železnici ustavljen.

Rotterdam, 6. febr. Stavka v Glasgou se nadaljuje in se je razširila na vse tvornice. V mesto so pripeljali 5 tankov, katere so opstavili na glavni trg. 20 oseb so zaprli, 400 železničarjev pa odpustili.

Nemiri v Nemčiji.

Bremen, 5. (Lj. k. u.) Dunajski korespondenčni urad poroča: Kakor so dosedaj

dognali, je bilo pri zadnjih bojih 30 mrtvih in 100 ranjenih. Po bojišču iščejo druge žrtve. Novi boji se pričakujejo. Posebno hud boj pričakujejo pri akcijski družbi »Weser«, kjer so se Špartakovci močno utrdili.

Bremen, 6. V mestu je razglašeno obsešno stanje.

Boljšeški ne gredo na mirovni posvet.

Rotterdam, 5. feb. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad javlja: Kakor poroča »Daily Mail« iz Moskve, sovjetski kongres ni sprejel povabila entente, da se udeleži mirovnih pogajanj. Izjavili so, da morejo le pogajanja proletarijata s proletarijatom dovesti do miru.

Pootas umorjen.

Hotin, 6. februarja. Boljševikom se je posrečilo, da so vdrli v Hotin. Ob tej priliki je bil umorjen znani rumunski general Pootas, poveljnik čet v Besarabiji.

Iz pokrajine.

kr Za begunce. V Ljubljani in drugod v našem ozemlju se nahaja dokaj beguncev iz po Italijanih okupiranega ozemlja, kateri se želijo vrniti v okupirano ozemlje. Italijanski guverner v Trstu je naprosil deželno vladu za Slovenijo, da mu do 10. t. m. pripravi spiske teh oseb, da se potem morejo izposlovati dovoljenja za vrnitev. Begunci, ki se želijo vrniti v okupirano ozemlje, naj se torej najkasneje do 9. t. m. javijo pismeno na posredovalni urad za begunce v Ljubljani, ki bo dotične imenike dostavil italijanski vojaški vlad v Trstu. Imenom naj bo v prigrasnicah pridan tudi stan in prejšnje bivališče in tudi sedanje bivališče in pa kam je kdo pristojen. Če mogoče, je priložiti tudi tozadevne dokumente.

kr Naj pride še k nam kaj tega blagoslova! Vukovarska »Nova doba« se pritožuje, da prodajajo vukovarski trgovci platno, ki prihaja preko Reke na Hrvaško in ki ga v Zagrebu prodajajo po 3 krone meter do po 5 kron meter. To da so vojni dobički in da bi morala oblast tu napraviti red. V Ljubljani pa navadne trakove za čevlje, ki so stali pred vojno 30 vin., plačujemo še vedno po 5 kron par in — molčimo.

kr Kinematografe podržavijo tudi v Srbiji.

kr Srednje šole v Srbiji. 5. t. m. so se začele v Belgradu zrelostne izkušnje in izpiti za sprejem v 4. razred srednjih šol. Vpisovanje na učiteljskih so podaljšali do 10. februarja.

kr Amerikanske delavnice za ženske so začeli otvarjati po Srbiji. Nezaposlenim ženskam se nudi delo in zaslužek s šivanjem, pletenjem in podobnim.

kr Poštni promet s Srbijo. 8. t. m. se začne redni poštni in brzojavni promet med Srbijo in Hrvaško ter brzojavni in telefonski promet med Srbijo in Mažarsko.

kr Zemlja Srba, Hrvata, Slovenaca je naslov velikemu stenskem zemljevidu, ki ga je izdal M. Kolin, ravnatelj jugoslovanske šole v Antofogasti, Čile, južna Amerika. Zemljevid je lepo delo, ki označuje natančne narodnostne in približne politične meje mlade države. Zemljevid je izšel začetkom leta 1918 v Buenos Airesu. M. Kolin je posvetil to svoje delo »na oltar ujedinjene otadžbine Srba, Hrvata, Slovenaca, svetnicama Kosova i Bregalnice, junacima Dobrugje, Mačkovog Kamena, Rudnika in Kumanova, borcima jedinstva, sloge in slobode«.

kr Godci, na plan! Vsi godci od 17. do 27. leta, ki bi želeli pristopiti k vojaški godbi, naj se javijo pisмено ali osebno pri štacijskem poveljstvu v Ljubljani, kjer dobe potrebne informacije. Čitljivo je pisati ime, natančen naslov in kje kot godec že nastopil.

iz Ljubljane.

1 Podpredsednik deželne vlade za Slovenijo gospod dr. Gregor Žerjav sprejema stranke vsak dan od pol 12. ure do pol 1. ure popoldne.

1 Jakob Ruda, Narodno gledališče — poslopje mislim in poslopje je za nekatere ravno take važnosti kot drama — je ostalo isto, kot je bilo med vojno. Razlika je ta, da se je namesto Štefetočevega platna odprla pozornica za igralce. Naletel sem na B-abonement, ki ni bil prenapolnjen. Prvič zato ne, ker so igrali Jakoba Rudo, drugič zato ne, ker so to dramo igrali že parkrat in tretjič zato ne, ker so igrali — dramo. Od nekje iz pefe vrste se je slišalo polglasno govorjenje: »Dons bomo pa zaspal.« Neki moški glas je napravil z ustmi trobec in dejal zateglo: »O — o — o...« Ženska pa je zopet začela: »S tist drugačnim temperamentom se pride k oper ali k operet.« — Ko se je odprla pozornica, so igralci težko pomirili občinstvo, ki je šumelo z nogami in sporedi. Moderne drame v prvi vrsti bi morale začeti s »Pozor!« kot govore na velilnih shodih. Skladatelj oper so se zavarovali vsaj z overturo in ne zastoj. Čez nekaj časa pa sem zaslišal pred seboj razločen šepet: »Saj ne bo preveč dolgočasno.« Jakob Ruda pa se je trudil v potu svojega obraza, da bi rešil imetje. Njegova hči Ana je bila pripravljena žrtvovati svojo srečo, samo, da reši očeta, prodala se je njegovi volji na milost in nemilost kot blago. Slikar Dolinar, ki je bil s svojo temno šminko pol zamorec je odkrival z idealizmom Cankarjevih mladih let in z Ibsenovo maniro gnjilobo družbe in klical po zraku. Dobnik je s svojim cinčnim obnašanjem kazal Rudi pot k popolni katastrofi. Stari ženin Broš se je prikupil občinstvu z opazko, »da še ni tako star«, tudi Anina pesem: »Ko pridem jaz k tebi po noč,« v onem težkem trenutku njene spremene, je žela smeh. Par vzdihov je padlo na oder, ko je dejala: »Ženin se, oče je blazen, zakaj bi ne bila vesela!« Jakob Ruda je utonil. Morda je imel prav. Občinstvo s svojim »temperamentom« mu gotovo ne bode sledilo, škodal!

1 Tuogomerova usoda. Čudna so pota Tuogomerove usode! Vodstvo gledališča nagnanja, da se bo prvič na slovenskem odru uprizorila, doslej od političnih oblasti vedno zatirana izvirna Jürčičeva tragedija »Tuogomera«. Tudi sedaj to ne bo res! Nesrečna usoda preganja Tuogomera še vedno. Prišel bo na nemški oder. Bivše oblasti so ga imela tako gorko na srcu, da so ga prihranila za nemške deske. To se jim gotovo ni sanjalo, Tuogomeru pa tudi ne!

1 Kavarno Kazino je vzel v najem gorški Slovenec g. Josip Ivančič. Otvoril jo bo v najkrajšem času.

1 Požar v šentpeterski vojašnici. Danes dopoldne ob pol desetih je nastal v šentpeterski vojašnici ogenj. Gorelo je v treh sobah. V nevarnosti je bila cela vojašnica. Ljubljanska požarna bramba je bila pod vodstvom načelnika Turka takoj na licu mesta in je pravočasno vse rešila. Kako je ogenj nastal, še ni znano.

Politična kronika.

p Genoveška mladina tržaški. Genoveška mladina je darovala gimnaziji Dante Alighieri v Trstu veliko italijansko trobojnico. Izročitev se je izvršila 1. t. m. na slovesen način.

p Ba treba še enkrat presedlati Reški »Giornale« je jako nedolžen list, ki se v politiki ni nikoli izpostavljalo in nasproti Hrvatom ni nikoli kazal zamer, a začasa hrvatske okupacije Reke se je obnašal naravnost prijateljsko. Odkar se je pa veter obrnil in so prišli v Reko Italijani, ne uride, do sape od samega navdušenja za Italijo in italijanstvo. Pa bo treba še enkrat presedlati in tedaj bo malo herodno...

p Politika s čibukom. »Jugoslovanski list« piše o mirovni konferenci: »Mirovna konferenca bo morda sprevidela, da je vsakdo gospodar na svoji zemlji in v svoji hiši, tako tudi balkanski narodi. Vendar ne bodo igrali enako vloge kot za časa spora med Srbijo in Bolgarijo. Mi zahtevamo od mirovne konference, da vzame našo mlado državo v zaščito proti Italijanom. Ali se jim bo to posrečilo? Wilson je že povedal, kaj misli o aneksijah. Njemu se zdijo te države kot farmerji, ki kupujejo vedno več zemlje, samo — da nimajo sosedov. Mi imamo v njih sijajno podobnost z našimi starinskimi begi, ki so s zamahanjem čibuka po zraku označevali meje svojih posestev. Ti novi imperialisti mahajo s čibukom po zemljevidu. Kaj to pomeni, tega se sami ne vprašajo.«

p Angleški prestolonaslednik se poroči z dolarsko princezijo. Nekdo je v angleškem časopisu sprožil misel, da bi se spodobilo zapečatiti angleško-ameriško prijateljstvo na ta način, da bi si angleški prestolonaslednik izbral za ženo kako Američanko. Misel je našla na Angleškem in v Ameriki navdušen odmev. In ljudje si ne dajo več pokoja v pričakovanju napovedanega princčevega obiska v Ameriki. To je pa tudi res nekaj, ko se angleškemu prestolonasledniku išče nevesta med dolarskimi princezinjami! Tu sme in more vsak povedati svoje mnenje in v čenitnih stvareh ima vsak svoje posebno

tehtno mnenje. Demokracija zavzema zadnje najnotranjše postojanke umrle dobe.

Žena.

Ž Zlati časi za tipkarice so sedaj na Angleškem, kjer se iz vseh sil obnavlja svetovna trgovina. Danes je tipkarica najboljše plačana delavka v londonski City. Vsako mlado dekle, ki zna pisati na stroj in stenografirati, more zaslužiti po 3 funte šterlingov na teden. Starost in splošna izobrazba ne prihajata v poštev. Delovni čas nikjer ne presega osem ur. V državnem penzijskem ministruvstvu je med 5140 nastavljenici 5000 žensk.

Ž Srbske ženske dobrodelne organizacije. Dobrodelne zadruge in »Ženska društva«, ki so za časa vojne pod nezaslišanim pritiskom švabskih in madjarskih oblasti prenehale z delom, so se začele zopet gibati tako v Srbiji kakor v drugih jugoslovanskih pokrajinah. Belgrajsko Žensko društvo pripravlja zopetno odprtje svoje šole za delavke. Novosaška dobrotvorna zadruga je imela 26. januarja svoj občni zbor; njeno premoženje znaša do 200.000 kron.

Ž Mohamedanske učiteljice za izobrazbo svojih sester. V Bosni se je osnoval odbor mohamedanskih učiteljic, ki si je postavil nalogo, da začne delati za izobrazbo mohamedanskega ženstva. Najprej uvedejo tečaje za nepismene, nato pa šolo za krojenje, šivanje in vezenje, obenem bodo žensko delo organizirale. »Šele potem« pravijo voditeljice te akcije v svojem pozivu na sedelovanje in gnotno pomoč, »ko se bo muslimanska postavila na lastne noge, bo močna in samostojna, šele potem bo mogoče govoriti o rešitvi muslimanskega ženskega vprašanja.«

Ž Poselsko vprašanje. Marta Tansk, socialno demokratična zastopnica v štajerskem začasnem deželnem zboru, je s svojimi poslanskimi tovariši vložila predlog za časa primerno rešitev poselskega vprašanja. V predlogu opozarja, kako je po vojski ostalo brez dela veliko število žensk, a kljub temu ni mogoče dobiti služkinj. Temu nesoglasju se bo dalo odpomoči le na ta način, ako se obračuna z nesvobodnim, nevrednim stališčem, ki so ga po starih običajih in navadah zavzemali v hiši službodojca ženski in moški posli. Deželni svet naj predloži zakonski načrt, s katerim se stari poselski red iz l. 1857. razveljavi in določi, da naj velja poslej tudi za hišne pomočnice in pomočnike enako pogodbeno razmerje, kakor za vse druge svobodne uslužbenke in delavce. Službojemalci se morajo postavno zavarovati z določitvijo vsakdanjega delavnega časa in prostega časa za lastne opravke ter vsakoletnega dopusta, dalje z določitvijo najnižje plače in z določbami glede zdravih spalnih prostorov in zadostne zdrave hrane. Poselske knjižice se odpravijo; spore med hišnimi pomočniki in gospodarji rešuje obrtno sodišče; posredovanje služb sme izvrševati edino le javna posredovalnica za delo. — Morda se bodo te zahteve zdele tej ali oni gospodinjji hude, a sedanje razmere so postale nevzdržne in je tre-

ba krepke operacije, da se ozdravijo. Treba bo tudi v gospodinjstvu uvesti nov način, ki bo bolj odgovarjal časovnim razmeram in potrebam nego stari.

Po svetu.

s Katera bo jugoslovanska kraljica? O tem pišejo francoski listi po »New-York Herald«, da je postala že javna tajnost, da si je prestolonaslednik Aleksander izbral eno angleških princes, ko se je lani mudil dalje časa v Londonu. — Mi pa še mislimo ne o tem.

s Dobrosrčni ljudje. Dobrosrčnost nekaterih ljudi je zares velika, samo da hodi nekam čudna pota. Vse neizmerno in nepopisno gorje, ki ga je vojna prinesla nad milijone nedolžnih ljudi, jih ni moglo ganiti. Hza, so rekli, vojna je vojna, domovina sme v potrebi zahtevati vsako žrtv. Seveda, sami niso bili med tistimi, ki so žrtve doprinali, ampak tisti, ki so se ob teh žrtvah v imenu neke »domovine« dobro imeli. Tem ljudem se je sedaj naenkrat vzbudilo njihovo rahlo srce: smili se jim Viljem II., smili Karel I., češ, taka izprememba, tak padeč Seveda, pa vojna je minula in minulo prijetno pohajanje v senici, ki je padala od potentatov, in tako lepo pokrivala in ščitila vse mogoče lenuharstvo, parasitstvo in vso tisto v bleščeci zunanosti sprehajajočo se duševno revščino in nesposobnost, ki jo je bilo v najvišjih in višjih krogih vedno na preteke. V časopisju, ki še ni našlo zveze z novo dobo, priobčujejo svoje spomine in razmišljanja o padlih majhnih ali zločinskih »veličinah« in skušajo vzbuditi odmev... Saj to je pri teh razumljivo, ampak da so listi, ki nosijo firmo ljudske stranke — kakor na primer »Reichspost«, ki drugače zastopa krščansko-socialni program — na razpolago za take protiljudske poizkuse, to je neveselo znamenje, da je človeška neumnost nesmrtna.

s Število Čehoslovakov, ki živijo zunaj čehoslovaške države, je veliko. Na Nizozemskem jih živi 150—200.000; na Dunaju samem 300.000 in v drugih deželah nekdanje Avstrije nad 30.000. Na Ogrskem se jih nahaja 225.000, na Hrvaškem 50.000, na Balkanu 10.000, na Nemškem 50.000, v Zapadni Evropi in na Poljskem 600.000, v Rusiji 50.000.

s Bivši cesar Karel gre v — Italijo. List »Italia nuova« pravi, da se misli preseliti bivši cesar Karel v — Italijo, kjer se bo nastanil v Lucco. Bivša cesarica Zita je baje že večkrat želela, da se presele v Toscano, a je bilo dosedaj to nemogoče; sedaj se ji je izpolnila ta želja vsled nevzdržnosti dunajskega dvora. Še pred sklepom miru bi prišla tedaj bivša cesarska družina v Italijo.

s Grozote vojne. Celokupno število ljudi vojujočih se držav je znašalo 650 milijonov, med temi je bilo 50 milijonov vojakov. Skupne izgube znašajo 20 milijonov, od teh je 10 milijonov mrtvih. Vojni izdatki dosežajo ogromno vsoto 800 do 850 milijard. Na vsakega poedinca pride 1200 do 1500 kron. Če bi to danes hoteli predstaviti očem, bi to morala biti 23 me-

trov visoka kocka iz čistega zlata. Če bi si hoteli predstaviti mrtve, bi morali ti korakati mimo nas v dvoredih tri cele tedne. To je strašno! V te hvrstah bi bili videti ljudje brez noge, brez roke, brez glave, razbiti, razmesarjeni — vsi strašni načini smrti in trpljenja, ki so se zgodili v vojni. Prihajali bi slepi, znoreli, ubiti od strojníc, pušk, bajoneta, min, bombe... žrtve orožja 30,5 in 42 cm moznarjev. Poleg kmeta profesor, poleg moža mladenič.

s O francoskem porodu. Paul Dechanel je govoril na sestanku »vseh učenjakov entente« na Sorboni, da je ena prvih brig mladine boj proti alkoholizmu itd. — in boj proti samovoljnemu zmanjševanju porodov, kateri bi, tako pravi, dovedel v 50 letih Francosko v razmerje 1 proti 4 v primeru z Nemčijo, ki je bogata na porodih.

s Najnavadnejši priimek v Ameriki. Priimek Wilson ima skoraj pol Amerike. V neki stari noveli, v kateri se imenuje Wilson vedno in vedno, stoji stavek: »... a imenoval se je Thompson ali Wilson, ali tako nekako, kot se imenuje v Ameriki vsak tretji človek.« — S kakim ponosom nosi zdaj vsak svoj, prej tako navadni in vsakdanji priimek!

s Oskrba pariških dijakov. Ernest Charles piše topel članek, v katerem kliče v to poklicanin, da poskrbijo vse, da velika množica mladine, ki bo prišla v Pariz študirat, ne ostane razočarana. Posebno govori to z ozirom na stanovanja in poprave nekaterih učnih metod. »Nič nismo storili za goste, ki bodo odšli (misli na udeležnike mirovne konference), storimo nekaj vsaj za one, ki ostanejo tu!«

s Krvava zaroka. V vasi Mala Gorina na Hrvaškem so slavili zaroko v hiši nekega premožnega posestnika. Gostje so v najboljšem razpoloženju slavili to priliko, ko so krog desete ure zvečer padli skozi okno trije streli in so bile tri osebe ranjene, med temi je ena težko zadeta. Hudodelec je ustrelil nato še trikrat v vrata, da bi preprečil izhod in je izginil.

s Nasilje orožnika. Neki civilist na Hrvaškem je javil na orožništvu, da mu je ukraden tobak, nato je šel v kavarno, kjer se mu je pridružil neki srbski vojak. Orožniški postajevodja je prišel v kavarno in zahteval od vojaka, naj izroči orožje. Ta pa je dejal, da je v službi in hotel sneti puško s stene. Orožnik pa ga je prehitel in oddal iz puške pet streljv na vojaka, da se je ta zgrudil na tla. To še ni bilo dosti — še zabodel ga je. Čez četrte ure je vojak umrl. Orožnika so prijeli in prepejali v zapor. —

s Zadržilo proti poplavi. Stevilni pariški svetniki so se že dolgo posvetovali, kako bi uredili Seine, da bi že l. 1920. imeli vse v redu. V sredi Pariza se jim ni bati poplave, zato se pa posvetovanja vlečejo tako na dolgo.

s Viljem in pariški listi. Pariški listi se mnogo bavijo z Viljemom, pišejo o njem vse mogoče, resnične in neresnične stvari. Neki list je celo izmislil, da so zdaj našli krivca ponarejevanja Rodinovih umetniških del v osebi — Viljema Hohenzolerna. — Če se list ni krvavo norčeval.

s Wilson uvedel v Parizu nov šport. List »Exelsior« je prinesel nekega dne vest, da Wilson silno ljubi pešhojo in da gre slednji dan od »Quai d'Orsay« do parka Monceau. Za dva dni potem so že vse ulice oživele in pol Pariza se je začelo baviti s športom pešhoje, ki so ga krstili z zvenkim imenom »footing«. Ta šport je postal tako »šik«, da je neverjetno, da se ljudje od početka sveta bavijo s tem, a — ne znajo. — So pa res pravili!

s Paderevski o boljševizmu. Paderevski, to je predsednik poljske republike se je izrazil o boljševikih tako-le: »Boljševiki so oni ljudje, ki gledajo na to, da pomorijo vse one ljudi, ki čistijo zobe s krtačico.« Socijalistiški list, ki prinaša to, prideva: »Enostavno. To ni mnogo bolj neumno od drugih neumnosti.« Boljševizem daje nekaterim krogom mnogo misliti, a bolj ko mislijo, bolj so zmedeni njih pojmi. Če je Paderevski res dal tako duhovito izjavo, se je lepo priporočil bodočnosti.

s Grozota revolucije. »Narodni listi« pišejo: Hrvatski častnik nam je povedal — a naši legijonarji so potrdili resnico njegovih besedi — naslednji dogodek, ki se je pripetil lanske leto v Odesi: Uradniku, ki je bil zaposlen v tamošnjem pristanu, je padlo v morje brašno z listinami. Poklicali so potopiljača, da bi brašno ulovil. A toliko da se je spustil v vodo in doteknil dna, je potegnil za vrv in zazvonil, da bi ga iz vode potegnili. Ko se je prikazal iz valov, je začel vpiti: vojska! vojska! ter kazal znake razkačenosti. Spustili so v morje drugega potopiljača. Razburjenost, razkačenost, znamenja in druga kakor prej, samo s tem razločkom, da ta ni mogel dati niti glasu od sebe, ko so ga potegnili na morskovo površino. Onemel je. Poklicali so še novih potopiljačev. Vsi so se naenkrat spustili v morje. In vsi so dali prezkodnje znamenje, da bi jih ven potegnili. A iz njih zmedenega pripovedovanja se je pokazalo dejstvo, da se ziblje in giblje na morskem dnu napol stoje napol plavajoč prava pravecata armada, mrtvecev. To so bila trupla meščanov, vojakov, uradnikov, ki so jih nekaj dni prej boljševiške drhali, pometale v vodo Kamenje in železo, ki so jim ga navezali na noge, je naredilo, da trupla niso ležala, temveč so bila v stoječem položaju ter so poskakovala in se grozno gibala kakor živa armada. To groteskno mesto mrtvecev na morskem dnu — je bilo delo boljševikov!

s Grajska vrata na Dunaju so l. t. m. zopet odprli za občinstvo in obenem tudi prehode po dvoru.

s Samomor 78 letne starke. V Gradcu se je vrgla iz I. nadstropja na ulico in ostala mrtva 78 letna polkovnikova vdova Marija Schmidt. Menda se ji je zmedlo.

s Zračne transporte živil so uvedli v severnozpadni Franciji. Vsako letalo nosi po 100—150 kg živil.

s Umrljivost otrok v Nemčiji je vsled dolgoletnega stradanja dvakrat večja nego v miru.

s Dunajsko kopališče. O tem pripovedujejo posebno zanimivost. Prva slika: Od

seh strani se sujejo zamorke in zamoreci — nov Dunaj, ki je postal vsled pomanjkanja čistilnih sredstev ves črn — v kopališče. V čakalnici je kot v mravljišču. Blagajničarka, ki je edini belokožec med vsemi, pravi, da bo odprt samo prostor za paro, a treba čakati dve uri. Oni, ki časa niso ukradli, so odšli z živijo klici na čehoslovaško republiko, kjer se baje godi mnogo boljše. Druga slika: Ko se ostanek vsuje po dveurnem čakanju v kopališče in fib pade še v črno-belem stanju kakih 20 v nezavest ali celo umrjo. Blagor jim! Tem ni treba več bati pomajkanja mila in premoga in tudi ne strašne vročine parne kopelji ter določb oblasti. Zadnja slika: Statistika je konstatirala, da se je očistilo zadnji teden pet odstotkov Dunajčanov, a se jih bo prihodnji teden odstotno več. (Razumljivo, če se bo število prebivalstva znižalo vsled tifusa in sestradanosti.)

s Zakaj je porcelan tako drag. »Arbeiter Zeitung« poroča, da se je lani nekemu madjarskemu borzijanskemu mešetarju posrečilo, združiti vse porcelanske tovarne v okolici Karlovih varj v delniško podjetje. V to svrhu so posameznim tovarnam izplačali ogromne vsote. Ta denar je seveda moral priti nazaj v žep delničarjev. Enostavna reč: cene porcelanski posodi so enostavno postotile in v osmih mesecih zaslužili vrhu vsega še 2 milijona čistega dobička. Potem ni čudno, da moraš za krožnik, ki je stal pred vojno 20 vinarjev, plačati 7 do 8 K.

s Počasnost transporta. Listi pripovedujejo to-le šalo: »Kaj? Ti si prodal dvajset volov, pa spravljajš v wagone dvajset telet? ...« — »E, seveda; predno pridejo na mesto — postanejo že voli.«

s Človek brez želodca. Modernim kirurgom se moramo včasih res čuditi. Kdo se ne bi, če sliši, da živimo lahko tudi brez želodca, da, da smo potem celo bolj zdravi kot preje. Lansko leto je dunajski profesor Lorenz pri zborovanju zdravnikov predstavil neko žensko, ki jo je bil operiral predlanskim in koji je moral vsled velike rane v želodcu taistega popolnoma odstraniti. Pred boleznijo je tehtala 80 kilogramov, pred operacijo pa samo 38. Profesor je takoj videl, da mora želodec čisto ven; operacija je trajala eno uro in se je popolnoma obnesla. Zdravljenje je šlo mirno svojo pot in leto dni po operaciji je tehtala ženska zopet 50 kilogramov. V brezželodčnem letu je pridobila torej 12 kilogramov. Danes je popolnoma zdrava ter opravlja svoje gospodinjstvo, kuha za vso služinčad, je pa vse. Pritožuje se samo, da jo želodec tišči, če je suho meso z zeljem. To smo še večkrat slišali, ravno sedaj med vojsko, da čutijo vojaki bolečine v rokah in nogah, ki jih pa nimajo več. Delo želodca opravljajo pri oni ženski sedaj čreva. Že dolgo časa opozarjajo na to koristno delo črev.

s Skunšja. V francoskem vojnem ministrstvu so potrebovali med vojsko več ženskih, ker so morali moški uslužbenci na vojsko. Da dokažejo svojo sposobnost za odkazano jim delo, so morale napraviti sprejemne naloge z naslovom: »Popišite odhod vašega moža, ko je šel na vojsko,

in pa čutila, ki ste jih imeli takrat.« Pol ure potem, ko so dobile nalogo, pride izprašujoči častnik nazaj v sobo, grobna tišina, nobenega glasu. Gotovo so bile ženske zatopljene v svoje delo. Ne, z roko so si zakrivale obraz in — jokale so.

s Evropa, kam? Dr. Harald Williams opisuje v »Daily Chronicle« sedanji položaj Evrope tako-le: Zgodovina dela čudne skoke. V Galiciji se bore italijanski ujetniki s Poljaki proti Ukrajincem. V Južni Rusiji prodajajo ali podarjajo nemške čete svoje orožje Ukrajincem. Enkrat pomagajo le-tem proti boljševikom, drugič pa obrnejo kopje proti njim. Dalje proti severu so nemške čete deloma boljševistične, deloma se pa skušajo pretolči v domovino, toda za hrbtom jih napada Ljeningova rdeča vojska. Evropa je posejana s topovi, strojnici, bombami in municijo — ostanki velike vojne — in vsak in nihče ni gospodar teh razdiralnih sredstev. Meje in ločilne črte izginjajo, dogovori, ki se sklepajo danes, se jutri več ne drže in z malo izjemami vzhodno od Rene ni nobene vlade, ki ne bi danes obupno hrumela, jutri pa se že pogreznila v nič. Demokratične pomorske države so vojno dobile in monarhistične celinske države se razkrajajo v svoje sestavine, ne da bi se kje pokazala vse združujoča volja ali vse obvladajoči cilj. Ne obotavljam se priznati, da je pogled na to Evropo v razvalinah naravnost strahoten. Civilizacija 19. stoletja leži razbita na tleh; ne le zato, ker razpadajoči vlaki tako klavno lezejo, ker je poštni in brzojavni promet danes komaj boljši nego o Napoleonovih časih, ker lakota in kuge davijo človeštvo. Ne, marveč ker se je npravna sila človeškega duha zrušila, ker se prvotni barbarški nagoni zopet oživljajo, divje prizadevanje posameznika, da svojo lastno majhno voljo s silo uveljavi. Splošni čut za svrhu življenja se je v zmedu malenkostnih, nasprotujočih si nagonov izgubil. Ljudje vneto molijo čudotvorne molitvice o svobodi in enakosti v nadi, da preženo grozni strah, ki ždi v njihovih srcih. Majhni duhovi delajo, mnogokrat z najboljšim namenom in odkritosrčnostjo, površne načrte, s katerimi hočejo odoleti grozečim silam razdejanja. Na Nemškem vodijo vojaki kaotično politiko, a višji sloji jih gledajo nespreobrnjeni, ošabni, brez moči in kujejo maščevanje; amaterske enodnevnne vlade pa zapravljajo svojo skromno moč v hudournikih samih besed, ne da bi bile v stanju zadržati neizogibni potek dogodkov. Skozi ves ta brbotajoči metež pa se vijejo zli podtoki vseh mogočih spletk: monarhističnih, boljševistiških, finančnih, imperialističnih, partikularističnih, klerikalnih in ateističnih. Ruski ujetniki se v stotisočih vračajo domov, lačni in raztrgani, toda od revolucionarne nemške vlade obilo preskrbljeni z boljševističnimi spisi. Da, skozi evropski metež se vidno plazi boljševistični strah. To je zlonosni maščevalni duh modernega materializma. Nočem igrati spokorjevalnega pridigarja, a resnično edino-le slike apokalipse so pravi izraz današnjega položaja Evrope. To ni politična kriza, to je kriza duha in vsa zunanja prizadevanja so zaman, dokler nprav-

ni temelji miru ne bodo močno zasidrani. Zato je zveza narodov važna misel. Ako ostane utopija, potem je naša duševna ustvarjalna moč izčrpana in v vrvežu barske anarhije bo propadla vsa civilizacija.

s Starost živali. Rastline lahko cenimo glede starosti, živali pa veliko težje, nimajo namreč tako zanesljivih znamenj starosti kakor rastline. Zato so poskušali na drug način, pri sokolih-lovcih na primer na ta način, da so jim obesili na noge obroče z natančno letnico. Da določimo starost živali, moramo pa splošno upoštevati več ali manj zanesljiva ustna izročila. O kitu trdita naravoslovca Buffon in Cuvier, da postane do 1000 let star; seveda tega ne moremo dokazati. A pri slopih se oglasi že zgodovina. Aleksander Veliki je premagal indijskega kralja Pora in mu je vzel slona; imenoval ga je Ajaks in ga posvetil solnčnemu bogu. Obesili so slonu na vrat tablico in so ga zopet izpustili. 351 let pozneje so ga zopet vjeli. Indijska zgodovina govori o nekem »belem« slonu, ki je bil 220 let star. S temi podatki se vjema naziranje ameriškega strokovnjaka Thompson Setona, ki je določil afriškemu slonu povprečno starost 150 let in indijskemu pa 300 let. — Tudi levi dosežejo precej visoko starost. Berberski lev Pempej v londonskem zoološkem vrtu je umrl star 70 let brez vsakega znaka oslabelosti. Omenjeni Thompson Seton pravi, da levi povprečno ne postanejo starejši kakor 35 let. Isti učenjak prisodi psu starost 20 let, domači mački ravnolotiko, zajcu 12, miši 6, veverici 5, ovci 15, medvedu 40, velblodu pa 60. Konju prisodi 40 do 60 let, a je v tem oziru čisto sam; kajti povprečno konji pri najboljši skrbi in hrani ne postanejo starejši kakor 25 let. Seveda so pa izjeme tudi tukaj; o Friderika II. konju »Condé« je dokazano, da je bil 40 let star.

Med pticami živi labod najdalje. V nekem angleškem muzeju imajo okostje laboda, ki je dosegel častitljivo starost 290 let. Tudi druga poročila prisodijo labodu 300 let. Septembra 1792. so sestrelili ob rtiču Dobre nade sokola, ki je imel okoli vratu zlat trak z napisom: »Ta sokol je last Njegovega Velikanstva angleškega kralja Jakoba. V letu Gospodovem 1610.« Torej je bil star takrat nad 182 let, ker je imel gotovo nekaj let že preje, predno je ušel. L. 1719. je poginil na Dunaju orel, ki so ga imeli 104 leta v kletki zaprtega. V isti kletki je dočakal neki jastreb 118 let. Na Angleškem so pa imeli v kletki sovo-uharico, staro 100 let. 70 to in višjo starost dočakajo tudi vrani in vrane; vran-ljubljenec kraljice Marije Antonije se je veselil v versajskem parku več kot stoletnega življenja. O papigah poročajo, da živijo nad 100 let. Izredno stare postanejo tudi želve in razne vrste rib. Zelva škofa Peterborough na Angleškem se je ponašala s starostjo 220 let. V ribnjaku grofa Corse je prišel za vlade Franca I. na svet karp, katerega leta so prispela na lepo in neverjetno svoto 473.

Najkrajše življenje imajo žuželke; najstarejše živijo par mesecev, najmlajše pa par ur, n. pr. enodnevnice.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.
(Dalje.)

Gospod stotnik je res prišel. Zapovedal je najprej, naj stopijo vojaki skupaj, civilisti skupaj. Seveda je že od začetka posvečal več pozornosti vojakom. Izprašal je vsakega, kje, v kakih okoliščinah in kdaj je bil ujet. In ko je vsak po svoji poštenosti povedal vzrok svojega ujetništva, ga je prekinil poveljnik s kratkim: bon (dobro) in šel k naslednjemu.

Povedati so znali ti gospodje vojaki res mnogo, a kaj čudnega, saj so se pripravljali na odgovore tri do štiri leta.

In šlo je hitro z izpraševanjem. Vsak je govoril in lagal hitro, saj se je delal že mrak.

Pravzaprav sem občudoval te vojaške, ki so razpolagali s tako obširnimi materijalom svojega življenja, odkar so jih ujeli Nemci. In v tem pripovedovanju je zrastle vsaka malenkost do neba, vsaka beseda »boche«, pri nas bi rekli: švaba, je zvenela kot kanon.

Prišli smo na vrsto tudi mi civilisti: mi trije iz Jugoslavije, poljski Jud in rumunska baraba.

Najprej nas je ozmerjal, da smo, des embusqués (ljudje, ki so se v vojski skrivali z različnimi pretvezami, da jim ni bilo treba iti v jarko). Šele, ko sem mu pojasnil, da nismo Francozi, se je pomiril in nas pustil do besede.

Razložil sem mu, da gremo v posebni misiji na Francosko, povedal sem mu, da smo prišli v Italijo pod angleškim protektoratom, a da so nas Angleži poslali v Castellfranco, da nas Francozi pošljejo dalje. Abeliral sem na Francijo in njene zastopnike, ki so bili vedno prijatelji svobode in zaščitniki tlačanih in zatiranih. Prosil sem ga, naj nas on vzame pod svojo zaščito in nam pomaga z vročih tal v deželo svobode, bratstva in enakosti. Ponovil sem mu, da gremo zaradi finančnih vprašanj in vprašanj gospodarstva, potožil sem mu, da pri nas stradamo, a tudi mene je prekinil s hladnim: bon!

Ni bilo videti, da bi ga bila moja pridiga kaj ganila. In ko sem mu predstavil svoja politična sotrpina, ju je kar prešel z besedami: Yougoslave, Yougoslave, in nato je izprašal obisti Judu in Rumuncu.

Tako se je nehalo naše prvo zaslisevanje. Prišel je nato francoski polkovnik zdravnik, nas po vrsti vprašal, če smo zdravi in odredil, da moramo vsi zdravi in ne zdravi pod — tuš, češ da je tuš po dolgem potovanju dobro okrepilo za zdravje.

Rekl smo mu, da nismo vojaški, a on je bil mnenja, da se moramo pokoriti vojaškemu povelju tudi mi, saj se civilisti na potu ravno tako lahko umaze in okuži, kakor vojak. Sicer pa je mislil, da je najboljšo, če se ravnamo tudi mi po vojaških predpisih, ker smo z vojski potovali in z vojski tudi prišli v Castellfranco. Egalité pour tous. (Enakost za vse.)

Kako smešni postanemo ljudje, kadar smo v stiski. Vedel sem sicer, da nam ta

zdravnik ne more dosti pomagati, a tudi jaz si nisem mogel kaj, da ne bi mu spustil vznemirjenih govorance po jugoslovansko.

Račovedna me je gledal gospod medicinar, major, ko zlepa ni bilo konca mojih pojasnil, a prekinil me ni, dokler mu nisem iztresel vsega, kar je težilo mene, potnika iz Jugoslavije.

Obljubil mi je, da bo govoril s komandantom o naši stvari, še enkrat naročil, da se tuš nihče ne izogne, ker je vsakemu potniku potreben, in je šel na obisk k svojim tolmakom.

Rude me je prosil, naj ga izgovorim vsaj pri naredniku, ker je bil prehlajen, a ta mož je imel več smisla za ukaze zdravnikov, kot pa za zdravje kakšnega potnika iz Jugoslavije. Hajdi, vsi smo morali iti, brez razlike narodnosti in stanu.

(Dalje.)

Sirite „Večerni list“.

Aprovizacija.

a **Pojasnilo glede preskrbe mesa.** Z dobavo živine za civilno prebivalstvo, kakor tudi za vojaštvo so nastale velike težkoče. Posestniki počejo živine oddajati, deloma z izgovorom, da je cena prenizka, deloma pa tudi za to, ker je nimajo. Od tistega časa namreč, ko se je dovolj prost promet s plemensko živino, je odšla in še gre iz slovenskih pokrajin velika množina živine na Hrvaško, zlasti pa v ozemlje, zasedeno po Italijanih. To pa vsled tega, ker plačujejo živino drugod dražje, kot pri nas. Druge živine, kakor plemenske, pa danes sploh ni in se mora plemenska živina rabiti za zakol. — Z ozirom na ta položaj so v mestnih in industrijskih krajih nastale velike težkoče glede preskrbe z mesom. Delalo se bo na to, da se temu čimprej odpomore. Biti pa mora tako od strani lastnikov živine, kakor tudi od strani konzumentov malo potrpljenja in požrtvovanja.

a **Meso na rdeče izkaznice B** bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 7. t. m. in v soboto, dne 8. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: V petek, dne 7. t. m. popoldne od 3. do pol 4. ure št. 1 do 200, od pol 4. do 4. ure št. 201 do 400, od 4. do pol 5. ure št. 401 do 600, od pol 5. do 5. ure št. 601 do 800, od 5. do pol 6. ure št. 801 do 1000. V soboto, dne 8. t. m. popoldne od 1. do pol 2. ure št. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. ure št. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. ure št. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. ure št. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. ure št. 1801 do 2000, od pol 4. do

4. ure št. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. ure št. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. ure št. 2401 do konca.

a **Mast za VI. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za šesti okraj na rumena nakazila za mast v petek, dne 7. t. m. pri Mühleisnu. Določen je ta-le red: popoldne od 8. do 9. št. 1 do 320, od 9. do 10. št. 321 do 640, od 10. do 11. št. 641 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 K.

a **Mast za VII. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za sedmi okraj na rumena nakazila za mast v petek, dne 7. t. m. pri Mühleisnu. Določen je ta-le red: popoldne od 2. do 3. št. 1 do 200, od 3. do 4. št. 201 do 400, od 4. do 5. št. 401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

a **Mast za VIII. in IX. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za VIII. in IX. okraj na rumena nakazila za mast v soboto, dne 6. t. m. rpi Mühleisnu. Določen je ta-le red: VIII. okraj popoldne od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do konca. IX. okraj od 10. do 11. ure. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

a **Mast za I. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za I. okraj na rumena nakazila za mast v soboto, dne 8. febr. pri Mühleisnu. Določen je ta-le red: popoldne od 2. do 3. št. 1 do 320, od 3. do 4. št. 321 do 640, od 4. do 5. št. 641 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

a **Premog na bele izkaznice za peči v III. okr.** se bode oddajal po sledečem redu: Na vsak drugi odrezek belih izkaznic za peči se dobi pri gosp. Richterju, Trnovska ulica, po 50 kg premoga, ki stane 6 K 20 val., in sicer: na št. 1 in 2 dne 5. februarja; na št. 3 in 4 dne 10. februarja; na št. 5 in 6 dne 11. februarja; na št. 7 in 8 dne 12. februarja; na št. 9 in 10 dne 13. februarja; na št. 11 in 12 dne 14. februarja; na št. 13 in 16 dne 15. februarja.

Prodaja: Lepa velika stenska ura, dvosedežna, 30. tonet-mizica za otroke, omara, pritlikovec za na vrt, damski čevlji za hribolezce (gojzorce), knjige (Gartenlaube), podobice. Kje, pove uprava lista pod št. 914.

Dr. Benjamin Ipavic

mnogoletni asistent oddelka za ženske bolezni in porodništvo deželne bolnice v Ljubljani, zadnje dve leti operater ženske in porodniške klinike prof. Ernst Wertheima Dunajske univerze

zopet ordinira

v Ljubljani, Tarjaški rg št. 2.

Ljubljanski poročil in informacij zavod Beseljak & Rožanc, Ljubljana, Frančevo nabrežje 5

Bencin-motor

popolnoma nov,
se vsled smrti
lastnika

== po ugodni ceni prodaja. ==

Naslov pove: Beseljak & Rožanc, Ljubljana, Franč. nabr. 5

Deklica Elsalila.

Roman. — Napisala Selma Lagerlöf.

(Dalje.)

Torarin je hotel odgovoriti, da ne more stanovati v hiši brez strehe. Prej kot je odgovoril, je pogledal poslopje. Toda stara hiša je izgledala tako kot pred požarom.

On je gledal in gledal, toda župnikova hiša je stala nedotaknjena, s slamo in snegom na strehi. Skozi dimnik se je vil dim. Skozi zaprta okna so padali prameni luči na sneg.

Kdor potuje v hladnem vremenu, rad opazuje take svetlobe, ki padajo iz gorke sobe. Toda Torarin se je preplašil bolj nego prej. Ošinil je z bičem konja, a ta se ni mogel ganiti z mesta.

»Stopi v hišo,« je dejal hlapec. »Mislilim, da se radi tega ne boš kesal.«

Zdaj se je spomnil Torarin na to, za kar se je na potu zaklel in se pomiril.

»Ne, dobro, Olof!« je dejal in skočil z voza. Res je, da se ne bom kesal. Pelji me do gospoda Arneja!«

Še nikdar ni Torarin tako težko hodil kot tistikrat preko dvorišča v hišo.

Ko so se vrata odprla, je Torarin zaprl oči, da ne bi videl v sobo. Skušal se je ohrabriti z mislijo na gospoda Arneja.

»On ti je mnogokrat dal jesti, on je kupoval ribe, četudi je imel dovolj svojih zalogi. On ti je bil v življenju naklonjen, pa ti tudi po smrti ne bo škodoval. Morda, da bo zahteval od tebe kako uslugo. Ne smeš pozabiti, Torarin, da moramo biti mrtvim hvaležni.«

Torarin je odprl oči in pogledal v sobo. Videl je velik prostor, ki ga je tistikrat gledal. Najtežje mu je bilo pogledati na ono mesto, na katerem je sedel navadno gospod Arne.

Naposled je pogledal na ono mesto in videl za mizo živega gospoda Arneja, z ženo na eni strani in pomočnikom na drugi, kot jih je videl pred tednom. Ravno je povečerjal, krožnik je pomaknil po mizi, žlica je ležala pred njim. Vsi stari hlapci in dekle so sedele okrog mize, samo ena deklica je manjkala.

Torarin je stal za vrati dolgo časa in opazoval one, ki so sedeli za mizo. Bili so videti plašni in žalostni, gospod Arne je bil potrt in je nagnil glavo na čoko.

Naposled je videl Torarin, da je gospod Arne dvignil glavo.

»Olof, ali si pripeljal ktereга tujca v sobo?«

»Da,« je odgovoril sluga. »To je Torarin, ki je bil danes na Thingu v Branehögu.«

Tedaj je postal Arne nekoliko veselejši in spregovoril:

»Pristopi bližje, Torarin in pripoveduj, kaj je novega v Thingu! Dolgo sem sedel tu in čakal na te.«

Vse je bilo tako naravno, da se je Torarin nekoliko opogumil. Stopil je po sobi. Vprašal se je, če niso to samo grde sanje, da je gospod Arne umorjen, a on v resnici živi.

Ko je šel skozi sobo, je pogledal po stari navadi pod posteljo z zastonjem, pod

katero je stala velika skrinja z denarjem. Toda železnih obročev ni bilo na skrinji. Ko je Torarin to videl, ga je obšla zana.

»No, Torarin, povej nam, kako je bilo danes na Thingu?« je začel gospod Arne. Torarin je poskusil, da bi pripovedoval, pa je samo jecjal.

Gospod Arne ga je prekinil in dejal: »Povej samo to, kar je najvažnejše. Ali so naši morilci najdeni in kaznovani?«

»Niso, gospod Arne,« se je predrznil Torarin odgovoriti. »Vaši morilci so na dnu morja. Kako hočete, da se kdo maščuje nad njimi?«

Ko je slišal ta odgovor, se je gospod Arne zveselil in udaril z roko po mizi: »Kaj govoriš, Torarin? Tu je bil uradnik s pismi, a nihče jim ni znal povedati, kje bi našli morilce.«

»Da,« je pripomnil Torarin, »tega bi jim nihče ne mogel povedati.«

Gospod Arne je sedel nekaj časa in gledal mračno pred se. Nato se je zopet obrnil do Torarina.

»Vem, da si mi udan, Torarin. Ali bi mi mogel povedati, kako bi se maščeval nad morilci?«

»Razumem, gospod Arne,« je dejal Torarin, »da se hočete maščevati nad onimi, ki so vam vzeli življenje. Toda nikogar ni na tem svetu, ki bi vam pri tem pomagal.«

Ko je gospod Arne zaslišal ta odgovor, se je zaglobil v misli.

Nastal je molk, ki ga je prekinil Torarin s prošnjo.

»Izpolnil sem vam željo, gospod Arne, ter vam povedal, kar sem vedel. Ali boste vprašali še kaj, ali dovolite, da odidem?«

»Ne hodi, Torarin, prej, kot mi odgovoriš še enkrat; kaj ni nikogar na svetu, ki bi nas maščeval?«

»Ne,«

Tedaj je dejal gospod Arne:

»Če nam živi ne morejo pomagati, pomagali si bomo sami.«

Nato je začel gospod Arne moliti očenaš, pa ne po norveško, ampak po latinsko, kot je bila prej navada. In pri slednji besedi molitve je pokazal s prstom na enega izmed onih, ki so sedeli krog mize. Tako je prešel vse nekajkrat, dokler ni prišel do amena. Ko je izrekel to besedo, je vprl prst na malo deklico, njegovo vnukinjo.

Deklica je takoj vstala s klopi, a gospod Arne ji je dejal: »Ti veš, kaj je treba narediti.«

Mala deklica je začela jokati in rekla: »Ne pošiljaj me po takem delu, ki je pretežno za tako deklico, kot sem jaz.«

»Vseeno moraš iti,« je dejal. »Prav je, da greš, ker tvoje maščevanje je lahko najtežje. Nikomur izmed nas ni odmerjenih toliko dni življenja kot ravno tebi, ki si najmlajša.«

»Ne želim se maščevati nad nikomur,« je dejala deklica.

»Pojdi takoj!« je dejal gospod Arne. »Ti ne boš sama. Ti veš, da sta živa še dva, ki sta sedela pred osmimi dnevi krog te mize.«

Ko je Torarin slišal te besede, je mislil, da je Arne izbral njega, da se bori proti hudodelcem in je vzkliknil:

»Zaklinjam vas, gospod Arne...«

V tem trenutku se je zdelo Torarinu, da je izginil Arne s hišo v megli in da je padel z velike višine ter se onesvestil.

Ko je prišel k sebi, se je začelo daniti. Tedaj je videl, da je priletel na dvorišče župnega dvora v Solbergu. Konj je stal poleg njega, Grim pa je lajal, kar je najbolj mogel.

»Bile so samo sanje,« je dejal Torarin. Dvor je pust in razdejan. Nisem videl ne gospoda Arneja, niti ostalih. V sanjah sem se splašil tako, da sem pal z voza.

Na mesečini.

Ko je preteklo štirinajst dni po smrti gospoda Arneja, je sijala nekaj večerov sijajna mesečina. Nekega večera se je vozil Torarin v mesečini. Tu in tam je ustavil konja, kot da težko najde pot. Toda on ni vozil skozi gosto šumo, ampak preko planjave, pokrite z malimi grički.

Vsa okolica je bila pokrita s snegom. Padel je v mirnem vremenu, pa ni bilo ne zametov, ne goličav, ampak vedno enaka ravnina in vedno enak griček.

»Grim, moj psiček,« je dejal Torarin. »Ko bi videla to okolico prvič, bi mislila, da se voziva preko velikega polja. Čudila bi se, da je zemlja tako ravna, pot tako brez kamenja in brez jam. Rekla bi: kakšen raj je to, kjer ni ne jarkov, ne plotov, in kako je to, da ne gleda iz snega noben grm in nobena trava. In zakaj ne vidiva ne reke, ne potoka?«

Ravno tedaj, ko je Torarin izgovoril to besedo, je prišel do velikega kola, na katerem je bil privezan šop slame, in ko je krenil z vozom na visok griček, je opazil nekaj posebnega. Zelo se je začudil in zamahnil z rokama.

»Grim, psiček moj, in ti nisi hotel verjeti, da je to morje. Zdaj vidiš, kaj je. Vstani, pa boš videl, da je pred nama velika ladja. Zdaj ne moreš tajiti, da je to morje, preko katerega se voziva.«

Torarin se je ustavil za hip in premotril veliko ladjo, ki je bila zamrznila. Naenkrat je zapazil, da se vzdiga dim iz zadnjega dela ladije, pa se je pripeljal bližje, da bi vprašal brodarja, če hoče kupiti ribe.

Na palubi je sedel brodar s svojimi ljudmi. Kupili so ribe, ne zato, da bi jih rabili, ampak zato, da imajo nekoga, s katerim se morejo razgovarjati.

Mornarji so stopili iz ladije na led. Torarin pa je začel govoriti o vremenu. Brodar mu je pretrgal besedo in ga vprašal:

»Slišiš, ti, ki potuješ okrog, in čuješ to in ono, ali veš, zakaj nam je Bog to leto tako dolgo zaprl poti in nas drži vse v suženstvu?«

(Dalje.)

Izdajatelj koncorod »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cencig.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.